

გარემოფაქტორების გავლენა მთის მოსახლეობის მიგრაციაზე (ტანის ხეობის მაგალითზე)

ანი ბირთველიშვილი

*ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის დოქტორანტი
anibirtvelishvili@gmail.com*

ანოტაცია

საინტერესოა იმ თემის, მიზნის, ამოცანებისა და პრაქტიკული მნიშვნელობის განსაზღვრა, რაც უკავშირდება გარემოფაქტორების გავლენას მთის მოსახლეობის მიგრაციაზე. აღსანიშნავია, რომ დღესდღეობით მიგრაციულ პროცესებს აქტიურად იხილავს მრავალი ქვეყანა, მათ შორის - საქართველოც. ამ თემის სწორედ ასეთმა აქტუალურობამ განაპირობა დემოგრაფიული მდგომარეობის, მნიშვნელობის და შედეგების განსაზღვრა ჩვენ მიერ შერჩეულ ატენის ხეობის მაგალითზე.

სტატიაში განხილულია საქართველოს მთიანეთის მოსახლეობის მიგრაციაზე მოქმედი ბუნებრივი ფაქტორები და ადგილობრივი მოსახლეობის პრობლემატიკა ტანის ხეობის მაგალითზე. აგრეთვე, შევისწავლეთ ისეთი აქტუალური საკითხები, როგორებიცაა: 1. გარემოფაქტორების გავლენა მოსახლეობის მიგრაციაზე; 2. ტანის ხეობის მიგრაციული პროცესები; 3. საქართველოს მოსახლეობის დემოგრაფიული პრობლემები; 4. საქართველოს მთის სოფლების მოსახლეობის დინამიკა და მისი კავშირი გარემოფაქტორებთან;

საკვანძო სიტყვები: მიგრაციული პროცესები, მოსახლეობა, გარემოფაქტორები.

INFLUENCE OF THE ENVIRONMENTAL FACTORS ON THE MIGRATION PROCESSES OF MOUNTAIN INHABITANTS (ON THE EXAMPLE OF TANA VALLEY)

Ani Birtvelishvili

*PhD student of Ivane Javakhishvili Tbilisi State University
anibirtvelishvili@gmail.com*

ANNOTATION

This paper examines the natural factors affecting the migration of the mountainous population of Georgia and the problems facing the local population, on the example of Tana Valley.

It is important to define the subject, purpose, objective and the practical significance of the existing issue. It is noteworthy, that today migration processes are a very crucial and debatable topic for many countries, including Georgia. It is this urgency of this topic that has led to the definition of the tasks and significance of the demographic situation of the Tana valley, which I have chosen.

We need to look for all the ways that will maintain and develop the mountains of Georgia, that will change the demographic situation and stop the migration processes.

Keywords: migration processes, population, environmental factors. Also, current issues such as: 1. Impact of environmental factors on migration processes; 2. Migration in Tana Valley; 3. Demographic issues of the Georgian population; 4. Dynamic of the population of the Georgian mountain and its liaison with environmental factors;

შესავალი

საქართველოს ტერიტორიის 54% მთებს უკავია, რომელთა უმრავლესობაც ექსტრემალური პირობებითა და გეოდინამიკური პროცესებით ხასიათდება: ეს ართულებს საქართველოს მაღალმთიანეთის სოციალურ და ეკონომიკურ განვითარებას; ამასთან, განაპირობებს საქართველოს მაღალმთიან რეგიონებში დეპოპულაციის პროცესს. აი, გარემოფაქტორები, რომელთა გამოც, მოსახლეობამ შესაძლოა დატოვოს სოფლები: კომუნიკაციისა და ტრანსპორტის პრობლემა, სოფლის მეურნეობის განუვითარებლობა, მოუწესრიგებელი ინფრასტრუქტურა, დაბალნაყოფიერი ნიადაგი და სხვ. (ელიზბარაშვილი, გამოყენებითი გეოგრაფიის საფუძვლები, 2016).

საქართველო იმ მცირერიცხოვანი ქვეყნების კატეგორიას განეკუთვნება, სადაც, დემოგრაფიული თვალსაზრისით, კრიტიკული მდგომარეობის შექმნის გამო, შესაძლებელია მაღალმთიანი სოფლები მთლიანად დაიკალოს მოსახლეობისგან. შესაბამისად, საინტერესოა ყველა ის გარემოფაქტორი, რომლებიც ხელს უწყობს ამ პროცესს და განსაზღვრავს მოსახლეობის მიგრაციულ პროცესებს.

მთები მსოფლიოში ბიოლოგიური და ლანდშაფტური მრავალფეროვნებით, ბუნებრივი სრულყოფილებით და უნიკალობით გამოირჩევა. ამიტომ, ეს მიწა-წყალი არა თუ უნდა გაუდაბურდეს, არამედ პირიქით - უნდა აღმოიფხვრას ყველა ის პრობლემა, რომლებიც ხელს უწყობს მოსახლეობის მიგრაციას.

საინტერესოა საქართველოს მაღალმთიანი რეგიონების ისტორიულ-გეოგრაფიული განვითარება მოსახლეობის მიგრაციასთან დაკავშირებით. საქართველოში ათობით წლის განმავლობაში არსებული დემოგრაფიული პრობლემები განსაკუთრებით 1990-იანი წლების პირველი ნახევრიდან წარმოჩნდა, და დღეს ერთ-ერთ სერიოზულ პრობლემად განიხილება.

ჩვენი კვლევის მიზანია ისეთი საკითხების შესწავლა, როგორებიცაა:

1. ტანის ხეობის ისტორიულ-გეოგრაფიული და დემოგრაფიული თავისებურებანი;
2. გარემოფაქტორების გავლენა მოსახლეობის მიგრაციაზე;
3. ტანის ხეობის მიგრაციული პროცესების გეოგრაფიული თავისებურებანი;

შედეგები

1. ტანის ხეობის ისტორიულ-გეოგრაფიული თავისებურებანი

ტანის ხეობა მდებარეობს შიდა ქართლში, გორის ადმინისტრაციულ რაიონში, თრიალეთის ქედის ჩრდილო-აღმოსავლეთით მდებარე კალთების დაბოლოებაზე. შეიძლება ითქვას, რომ ტანის ხეობა საკმაოდ არაერთგვაროვანია. შესაბამისად, იგი საკმაოდ განსხვავებული რელიეფის მქონე ტერიტორიაა, რომლის უმეტესი ნაწილიც მთიან და მაღალმთიან კატეგორიას განეკუთვნება (მაკალათია, ატენის ხეობა, 1957).

ხეობა მნიშვნელოვანი სტრატეგიული მდებარეობით გამოირჩევა. სწორედ ამიტომ არაერთ ისტორიულ წყაროში ტანის ხეობა მოიხსენიება, როგორც მნიშვნელოვანი გეოპოლიტიკური და სტრატეგიული ადგილი, სადაც თავს იყრიდა კულტურული მემკვიდრეობის არაერთი ნიმუში: ეკლესია, ციხე-სიმაგრე და სხვ. გარდა ამისა, მდინარე ტანას მიუყვებოდა მნიშვნელოვანი გზა, რომელიც აძლევდა ადამიანს საშუალებას, უმოკლესი გზით გადასულიყო ქვემო ქართლის სოფლებში (მაკალათია, 1957).

როგორც ცნობილია, დემოგრაფია შეისწავლის მოსახლეობის აღწარმოების კანონზომიერებებს. უფრო ზუსტად რომ ვთქვათ, დემოგრაფია - ეს არის მეცნიერება მოსახლეობის შესახებ - ის იკვლევს მის რაოდენობას, სიმჭიდროვეს, გეოგრაფიულ განაწილებას და სიცოცხლის ხანგრძლივობის მაჩვენებლებს (გიორგი მელაძე, 2007).

საქართველოში ბოლო პერიოდში განვითარებულმა პოლიტიკურმა თუ სოციალურ-ეკონომიკურმა პროცესებმა დიდი გავლენა მოახდინა საქართველოს მაღალ მთიან სოფლებში მიმდინარე დემოგრაფიულ პროცესებზე. ამ მხრივ, არც ტანის ხეობაში შემავალი სოფლებია გამონაკლისი. აქ მოსახლეობის რიცხოვნობა, ცალკეული დასახლების მიხედვით, განსხვა-

ვებულად იცვლებოდა. განსხვავება ყველაზე მეტად შეინიშნება უფრო მთიან და ნაკლებად მთიან დასახლებებს შორის. მოსახლეობის შემცირებაც სხვადასხვა ადგილას სხვადასხვაგვარად მიმდინარეობს. ყველაზე მეტად ეს პროცესი თვალსაჩინოა ბოშურის თემში შემავალ სოფლებში, რომლებიც გაცილებით რთული რელიეფური თავისებურებებითა და ზღვის დონიდან გაცილებით მაღლა მდებარეობით გამოირჩევიან.

დეპოპულაციის პრობლემა სერიოზულ საფრთხეს უქმნის აქ არსებულ სოფლებს და გაუდაბურებისკენ უბიძგებს. ეკონომიკურ კეთილდღეობას, პოლიტიკურ სტაბილურობასა და ეთნიკურ-კულტურული თვითმყოფადობის შენარჩუნებას დიდი როლი ეკისრება როგორც ყველა მაღალმთიანი რეგიონის დეპოპულაციის შეჩერებაში, ისე ტანის ხეობის დასახლებული პუნქტების შენარჩუნებაში.

ტანის ხეობიდან მიგრაციის მთავარი მიზეზი, ძირიდადად, სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემებია. აქ შიდამიგრაციების ყველაზე გავრცელებული სახეა მიგრაცია 'სოფელი-ქალაქი', რაც გულისხმობს სოფელში მცხოვრები მოსახლეობის გადასვლას ქალაქში. განვითარებულ ქვეყნებში ეს პროცესი უკვე რამდენიმე საუკუნეა მიმდინარეობს და მან, პრაქტიკულად, თავის მაქსიმალურ მაჩვენებელს უკვე მიაღწია. საინტერესოა ასევე მიგრაციის მეორე ფორმაც - "ქალაქი-სოფელი": აქ იგულისხმება მოსახლეობის მიგრაცია ქალაქიდან სოფელში. შედარებით უზრუნველყოფილი ფენები ამჯობინებენ, ქალაქის მტვერსა და ხმაურს გაერიდონ და ქალაქთან ახლოს, სოფლად, ბუნებაში დასახლდნენ. მიგრაციის ეს ფორმა შედარებით ახალია საქართველოსათვის, თუმცა, აღსანიშნავია, რომ ეს პროცესი ნელ-ნელა იკიდებს ფეხს, რაც აისახება კიდევ ტანის ხეობის რამდენიმე დასახლებულ პუნქტზე.

ტანის ხეობის კარგმა გეოგრაფიული მდებარეობამ შეიძლება განაპირობოს მომავალში მოსახლეობის მატება, რაც განპირობებული იქნება მისი სიახლოვით დედაქალაქთან, აქ არსებული კულტურული მემკვიდრეობით, ბიზნესის განვითარებით, ტურისტული მარშრუტების შედგენით და სხვ.

რაც შეეხება ხეობაში არსებულ დემოგრაფიულ ვითარებას: მოსახლეობის აღწერის ბოლო შედეგის გათვალისწინებით (2014 წლის მონაცემებით), ატენისა და ბოშურის თემში შემავალი მოსახლეობის რაოდენობა შემდეგნაირად გამოიყურება:

	სულ	მამაკაცი	ქალი
ატენის თემი	3,070	1,521	1,549
პატარა ატენი	861	430	431
ბნავისი	212	104	108
გარდატენი	643	327	316
დიგოულა	125	64	61
დიდი ატენი	196	86	110
დრე	0	0	0
ზემო ქსოვრისი	0	0	0
იკვწევი	0	0	0
ოლოზი	77	40	37
ფუხაანთუბანი	56	29	27
ღვარები	24	16	8
ღვედრეთი	0	0	0
წედისი	187	87	100
ქეჭელაანთუბანი	64	31	33
ხანდისი	0	0	0
ჯეზირი	623	306	317

ცხრილი 1. ატენისა თემში შემავალი მოსახლეობის რაოდენობა გენდერულ ჭრილში

	სულ	პაცი	ქალი
ბოშურის თემი	613	310	303
ქვემო ბოშური	77	43	34
ბიისი	30	14	16
ბოშნევი	156	81	75
გაგლოანთუბანი	17	...	...
გაიჩანთუბანი	0	0	0
ზემო ბოშური	132	62	70
თხინალა	0	0	0
იფნარა	0	0	0
ლევითანა	110	50	60
ორმოცი	35	19	16
ტუსრები	36	24	12
ფეტვიხევი	0	0	0
ყველაანთუბანი	13	8	5

ცხრილი 2. ბოშურის თემში შემავალი მოსახლეობის რაოდენობა გენდერულ ჭრილში

როგორც ცხრილებიდან ჩანს, მოსახლეობის რაოდენობა შემცირებულია, რის გამომწვევ მიზეზადაც არაერთი ფაქტორი სახელდება, მაგალითად: ინფრასტრუქტურის გაუმართაობა, სასმელი წყლის პრობლემა, ჯანდაცვის სფეროს ფუნქციონის დაბალი დონე და სხვ.

რაც შეეხება ატენის ხეობის კლიმატს: ჩვენ წინაშეა ზომიერად ნოტიო სუბტროპიკული კლიმატური ოლქი, რომელ იც ზომიერად თბილი სტეპურიდან - ზომიერად ნოტიოზე გარდამავალი კლიმატით, ცხელი ზაფხულითა და ცივი ზამთრით ხასიათდება.

აღსანიშნავია ისიც, რომ სიმაღლის მატებით ნალექის წლიური ჯამი თანდათან იკლებს და ატენში ზღვის დონიდან 620 მ სიმაღლეზე 560 მმ-ს უდრის.

ქარები მდ. ტანას ხეობაში ნაკლები სიძლიერით ხასიათდება. თრიალეთის ქედის განშტოებები საცხენისისა და წერეთის ქედები მდ. ტანას ხეობას აღნიშნული მიმართულებებიდან ჰაერის მასების უშუალო შემოჭრისაგან იცავენ. ქარები, უმთავრესად, ხეობის გასწვრივ ქრიან, რომლის სიღრმეშიც მათი სიძლიერე თანდათან მცირდება.

2. გარემო ფაქტორების გავლენა ტანის ხეობის მოსახლეობის მიგრაციაზე

აი, ის მნიშვნელოვანი ფაქტორები, რომლებიც მოქმედებს დემოგრაფიულ პროცესებზე და განსაზღვრავს მიგრაციის ინტენსივობას:

1. ეკონომიკური ფაქტორი
2. სოციალური ფაქტორი
3. ეკოლოგიური ფაქტორი

ეკონომიკური ხასიათის პრობლემათა შორის უპირველესი ენერგეტიკული პრობლემაა. მოსახლეობის ზრდასთან ერთად იზრდება ბუნებრივი აირისა და ელექტროენერგიის მოთხოვნილება. სახელმწიფომ უნდა არეგულიროს ყველა ისე გარემოფაქტორი, რომლებიც ხელს შეუშლიან ან სრულად შეზღუდავენ მოსახლეობის მომარაგებას ბუნებრივი აირითა და ელექტროენერგიით.

დიდია გაუმართავი ინფრასტრუქტურის როლიც, რომელთან დაკავშირებითაც აღსანიშნავია გზის უქონლობის ფაქტორი. დღეს ტანის ხეობის ბევრ სოფელთან მისასვლელი ნორმალური გზა არ არსებობს, მეტიც: ზოგან საერთოდ არ არის სატრანსპორტო გზა და მოსახლეობა მხოლოდ საფეხმავლო ბილიკით სარგებლობს. დღეში მხოლოდ ერთხელ მოძრაობს საზოგადოებრივი ტრანსპორტი, რომელიც აკავშირებს სოფლებს ქალაქ გორთან. რაც შეეხება ამ სოფლების გაზიფიცირებას: პროცესი უკვე დაწყებულია და ტენდერის დასრულებისთანავე

პრობლემა უნდა მოგვარდეს.

სოციალურ პრობლემათა შორის, უპირველესად, აღსანიშნავია შემდეგი ფაქტორები: სასურსათო პრობლემა, სიღარიბე, უმუშევრობა, უსახლკარობა, ჯანმრთელობის პრობლემა, განათლების პრობლემა (მელაძე, საქართველოს დემოგრაფიული გამოწვევები., თბილისი 2007).

2.3. ადამიანი და ბუნება განუყოფელია და ურთიერთდაკავშირებული. ბუნება საზოგადოებისათვის არამარტო ერთადერთი საცხოვრებელი გარემოა, არამედ არსებობისათვის საჭირო რესურსების ძირითადი წყაროც. ბუნებრივი გარემო და ბუნებრივი რესურსები ის აუცილებელი პირობაა, რომელთა გარეშეც წარმოუდგენელია კაცობრიობის მატერიალური და სულიერი მოთხოვნილებების დაკმაყოფილება.

საზოგადოების და ბუნების ურთიერთდამოკიდებულება სხვადასხვაგვარად ვლინდება. გეოგრაფიული გარსისა და მისი ელემენტების დეგრადაცია თვალსაჩინოა როგორც ლოკალურ, ისე რეგიონულ და გლობალურ დონეზე.

ეკოლოგიურ ფაქტორებად განიხილება ტყის, წყლის და მიწის რესურსებიც, რომლებიც განმსაზღვრელ ფაქტორად გვევლინება მოსახლეობის მიგრაციული პროცესების განვითარებაში. ტაბის ხეობაში სამივე რესურსის საკმარის რაოდენობას იპოვი. ხეობა მთლიანად დაფარულია ტყით, გამოირჩევა სასმელი წყლის სისუფთავით და მიწის რესურსებით. თუმცა დღესდღეობით მისი ტყის ფონდის დიდი ნაწილი გაჩეხილი და განადგურებულია. ამ ქმედებას უკვე მოჰყვა წყალმოვარდნისა და წყალდიდობის პროცესები. გარკვეულ მონაკვეთებზე აღინიშნება ზვავის არეალებიც. სასმელი წყლით მომარაგება ცალკე პრობლემაა, რადგან არ არის მოწესრიგებული სასმელი წყლის მიწები და მოსახლეობა წყალს შორი მანძილიდან ზიდავს. მიწის რესურსები, ძირითადად, გამოყენებულია სასოფლო-სამეურნეო მეურნეობისათვის.

ტანის ხეობის სოფლებში წყალი დაბინძურებულია, შედარებით ნაკლებად აღინიშნება ჰაერისა და მიწის რესურსების დაბინძურება, რაც განპირობებულია არსებული რელიეფის ფორმით: აქ არ არის დიდი ნაკვეთები, სასუქები და შხამქიმიკატები რომ გამოიყენონ. ბოლო პერიოდში ბევრია ტყის გაჩეხვის ფაქტები, რამაც შეიძლება სავალალო მდგომარეობა გამოიწვიოს და მოსახლეობა აზარალოს.

საინტერესოა ტანის ხეობის მიგრაციული ნაკადის (მთიდან ბარში) გამომწვევი მიზეზების გეოგრაფიული ანალიზი. ეს უკანასკნელი გულისხმობს იმ გარემოფაქტორების ერთობლიობას, რომლებიც განაპირობებენ ტანის ხეობის მოსახლეობის მიგრაციას.

გარემოფაქტორები უკავშირდება შემდეგ ეკონომიკურ, სოციალურ და ეკოლოგიურ თავისებურებს:

1. კომუნიკაციისა და ელექტროენერგიის არარსებობა
2. ჯანდაცვის სფეროს არარსებობა
3. უმუშევრობა

ყოველივე ამის გამომწვევ მიზეზად კი შეიძლება დასახელდეს ხეობის რთული გეოგრაფიული მდებარეობა, რაც გამოიხატება რთულად მისადგომი ადგილების სიხშირით, ციცაბო კლდეებით, ვიწრო ხეობით და სახელმწიფოს არასწორი დამოკიდებულებით მაღალმთიანი რეგიონების და, მათ შორის, ტანის ხეობის მიმართ. არასწორი დამოკიდებულება გულისხმობს იმ ფაქტორს, რომ სწორად არ ფასდება და განისაზღვრება ხეობის ტურისტულ-რეკრეაციული პოტენციალი, არ წესდება მეტი შეღავათი მოსახლეობის მიგრაციული ნაკადის შესაჩერებლად, აქ არსებული რეკრეაციული ზონა ნაკლებად გამოიყენება მოსახლეობისავე საკეთილდღეოდ და სხვ.

გარდა ამისა, მოსახლეობის ბოლო აღწერამ ცხადყო, რომ ხეობის რამდენიმე დასახლებული პუნქტი მთლიანად დაცლილია. კვლევების შედეგად აღმოჩნდა, რომ ხეობაში ზღვის დონიდან ყველაზე მაღლა მდებარე სოფლებს სხვებზე მეტად ტოვებს მოსახლეობა; მას მოჰყვება ის დასახლებული პუნქტები, რომლებიც ზღვის დონიდან საშუალო სიმაღლეზე მდებარეობენ და, შესაბამისად, სხვა სოფლებისაგან განსხვავებით, ხასიათდებიან მოსახლეობის საშუალო რაოდენობით. დასახლებული პუნქტები, რომლებიც ზღვის დონიდან შედარებით დაბლა მდებარეობენ, გამოირჩევიან როგორც მოსახლეობის დიდი რაოდენობით, ისე მიგრაციული პროცესების ნაკლები ინტენსივობით. შესაბამისად, შეგვიძლია გამოვყოთ მაღალმთიანი, საშუალო და დაბალმთიანი დასახლებული პუნქტები ტანის ხეობის ფონზე და ვილაპარაკოთ მოსახლეობის რაოდენობის მხრივ არსებულ ვითარებაზეც.

3. მიგრაციული პროცესების გეოგრაფიული თავისებურებანი

ამჟამად მდ. ტანის ხეობაში გამოიყოფა:

1. მაღალმთიანი დასახლებული პუნქტები (დრე, ზემო ქსოვრისი, იკვნევი, ღვედრეთი, ფეტვიხევი და სხვ.)
2. საშუალომთიანი დასახლებული პუნქტი (ბიისი, ტუსრები, ფუხანთუბანი, ოლოზო და სხვ.)
3. დაბალმთიანი დასახლებული პუნქტი (პატარა ატენი, დეგეულა, დიდატენი, ქვემო ბოშური, ბობნევი და სხვ.)

რუკაზე (იხ. რუკა 1.), ნაჩვენებია ტანისა და ბოშურის თემში შემავალი სამ-სამი სოფელი, თავიანთი მდებარეობით ზღვის დონიდან. თუ დავაკვირდებით მათ სიმაღლებრივ გავრცელებას, ვნახავთ, რომ სწორედ ის ორი სოფელი (დრე, ფეტვიხევი) ხვდება იმ ერთეულთა სიაში, რომლებიც მთლიანად დაცლილია მოსახლეობისაგან. შესაბამისად, ისინი განეკუთვნებიან მაღალმთიან დასახლებულ პუნქტს. რაც შეეხება სოფელ ყველანთუბანს და ღვარებს, ისინი საშუალო მთიან დასახლებულ პუნქტში შედიან და ხასიათდებიან მოსახლეობის საშუალო რაოდენობით. პატარა ატენი და ბობნევი კი მდებარეობს ზღვის დონიდან დაბლა და განეკუთვნებიან დაბალმთიან დასახლებულ პუნქტს.

რუკა 1. ტანისა და ბოშურის თემში შემავალი სოფლების მდებარეობა ზღვის დონიდან

კონკრეტულმა კვლევამ ცხადყო, რა დიდი მნიშვნელობა აქვს ამა თუ იმ დასახლებული პუნქტის გეოგრაფიულ მდებარეობას, რადგან უმეტეს შემთხვევაში სწორედ ეს უკანასკნელი განსაზღვრავს დასახლებული სოფლების განვითარებასა და მიგრაციული პროცესების მნიშვნელობას.

დასკვნა

კვლევისას გამოიკვეთა საქართველოს მთიანეთის და, კერძოდ, ტანის ხეობის არაერთი პრობლემა, რომლებიც აისახება ეკონომიკურ, ეკოლოგიურ და სოციალურ ვითარებაზე. მთიან რეგიონებში, მიუხედავად მათი მაღალი პოტენციალისა, დღემდე მოუგვარებელია ისეთი პრობლემები როგორებიცაა: სამედიცინო მომსახურება, კომუნიკაციები, ტურიზმის განვითარების დაბალი დონე და სხვ.

მთიან რეგიონებში, მოსახლეობის მიგრაციის თვალსაზრისით, მძიმე ვითარებაა. ამ პროცესმა განაპირობა დაცარიელებული სოფლების რაოდენობის ზრდა. კვლევის პროცესში გამოიკვეთა სხვა არაერთი პრობლემაც, რომელთა მოგვარებაც მთავრობის მიერ სწორი დემოგრაფიულ პოლიტიკის გატარების შემდეგ არის შესაძლებელი.

კვლევის დროს არაერთი მნიშვნელოვანი საკითხი გაირკვა და გაანალიზდა. მათგან მნიშვნელოვანია მთიანი რეგიონების სწორად შეფასება და მათი პრობლემების განხილვა შემდეგ ჭრილში:

1. დემოგრაფიული პროცესების სწორად მართვა და მიგრაციული პროცესების შეჩერების გზები.
2. ტანის ხეობის ფიზიკური, სოციალური, ეკონომიკური და ეკოლოგიური მდგომარეობის შეფასება.
3. ადგილის სიმაღლის მნიშვნელობა დასახლებული პუნქტების მიმართებით.

კვლევის პერსპექტივა

კვლევის შედეგად წარმოჩნდა, რომ ტანის ხეობის ტერიტორიის მოსახლეობის მიგრაციის მასშტაბები და მასთან დაკავშირებული პრობლემები საკმაოდ საგულისხმოა. აქ ამგვარი დემოგრაფიული ვითარების გამოსწორების მნიშვნელოვანი წინაპირობაა პრობლემის ძირფესვიანად გააზრება და შემდგომ ყველა იმ გარემოფაქტორის შეფასება, რომლებიც დააბრუნებს მოსახლეობას ქალაქიდან მთაში. ეს შეიძლება კვლევის პერსპექტივად განვიხილოთ. გარდა ამისა, მნიშვნელოვანია სწორი სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება. ამ შემთხვევაში დიდი მნიშვნელობა ენიჭება გლობალური, ლოკალური და რეგიონული გამოწვევების ანალიზს და მათი ადაპტაციის გზების დასახვას.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. ელიზბარაშვილი ნოდარ. გამოყენებითი გეოგრაფიის საფუძვლები. - გამომცემლობა "უნივერსალი" – 2016
2. ელიზბარაშვილი ნოდარ და სხვ. "მთიანი რეგიონების მდგრადი განვითარება და რესურსების მართვა", თბილისი 2018
3. თოფჩიშვილი როლანდ. აღმოსავლეთ საქართველოს მთიელთა მიგრაცია XVII-XX სს - გამომცემლობა "მეცნიერება", თბილისი 1984
4. მაკალათია სერგი. ატენის ხეობა - თბილისი 1957
5. მელაძე გიორგი. საქართველოს დემოგრაფიული გამოწვევები. - გამომცემლობა "უნივერსალი", თბილისი 2007
6. მიგრაციის პოლიტიკის განვითარების საერთაშორისო ცენტრი. "მიგრაციის სახელმძღვანელო", თბილისი 2017
7. ნულაძე გიორგი, სულაბერიძე ავთანდილ. დემოგრაფიის საფუძვლები - გამომცემლობა "ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი დემოგრაფიისა და სოციოლოგიის ინსტიტუტი", თბილისი 2015